

Dünyada ve Türkiye’de Fintech¹

Ahmet Mesut Büyüksarıkulak²

Bilge Afşar³

Özet

Hızlı teknolojik gelişme hayatın her alanını etkilediği gibi finans sektörünü de etkilemektedir. Özellikle son yıllarda ortaya çıkan dijital dönüşüm bu etkiyi hızlandırarak, sektöre yeni oyuncuların girmesine neden olmuştur. Bu oyunculara kısaca FinTek adı verilmektedir. Ortaya çıkmaya başladıkları andan itibaren önem kazanmaya başlayan FinTek’lere gerçekleştirilen yatırımlar ve sayıları hızla artış göstermektedir. Bu çalışmanın amacı finansal sektörün önemli bir paydaşı olan FinTek’lerin dünyadaki ve Türkiye’deki toplam yatırım tutarlarını, anlaşma sayılarını, dikeylerin durumunu, bölgelere göre durumunu grafiklerle ortaya koymak ve yorumlamaktır. Sonuç olarak dünyada FinTek’lere yönelik yatırım tutarı 2021 yılında en yüksek seviyeye ulaşmış, takip eden yıllarda ise azalış göstermiştir. Dünyadaki ekonomik ve siyasi sorunlar bu durumun nedeni olarak görülmektedir. Türkiye’de ise 2023 yılına kadar istikrarlı bir artış olmakla birlikte, 2023 yılında oldukça azalan yatırım tutarı 2024 yılında tekrar artış göstererek en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Dikeyler arasında hem dünyada hem de Türkiye’de ödemeler diğerlerinin oldukça önündedir. Bölgeler itibarıyla yatırım tutarına baktığımız ise Amerika bölgesinin en fazla yatırım aldığı görülmektedir.

- 1 Bu çalışma Prof. Dr. Bilge AFŞAR danışmanlığında KTO Karatay Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde Öğr. Gör. Dr. Ahmet Mesut BÜYÜKSARIKULAK tarafından hazırlanan “Bireysel kullanıcıların açık bankacılık uygulamalarına yönelik eğilimlerinin incelenmesi” başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.
- 2 Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, mbuyksarikulak@selcuk.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8729-9612>
- 3 Prof. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, bilge.afsar@karatay.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2891-7617>

1. FinTek Kavramı, Ortaya Çıkışı, Finans Sektörü ile İlişkisi

Dijital dönüşümün hızla gelişmesi ile kullanımı hızla artan ve finansal sistemde önemli bir aktör olması beklenen FinTek’lerin literatürde birçok farklı tanımı bulunmaktadır. FinTek kelimesi, finans ve teknoloji kelimelerinin birleşmesi ile meydana gelmektedir. FinTek meydana gelen teknolojik gelişmenin finansal hizmetlere uygulanması ile beraber işletmelerin ve bireylerin finansal işlemlerini daha kolay ve daha hızlı yapabilmeleri için kullanılan yazılım, uygulama, iş modelleri ve süreçleri şeklinde tanımlanabilir. (Mearian, 2017). Schueffel (2016, s. 45) tarafından gerçekleştirilen tanımda ise FinTek, finansal faaliyetlerde iyileşme sağlayabilmek için teknolojiyi kullanan yeni finans sektörü olarak tanımlarken. Başka bir tanımda ise Fintek, başta internet olmak üzere dijital teknolojiler kullanılarak geleneksel finans hizmet anlayışını yenilikçi bir yaklaşımla değiştiren, finansal hizmetlerin tüketicilere sunulmasını kolaylaştıran hizmetlerdir. (Gimpel vd. 2018, s. 3). Bu tanımlar geniş bir çerçevede ele alındığında finans, teknoloji ve inovasyon FinTek’i açıklamak için kullanılan temel kavramlardır.

Teknolojik gelişmeler her dönemde finans ve bankacılık sektörü tarafından hızlı bir şekilde benimsenerek; ürün ve hizmetlere hızlı bir şekilde uygulanmıştır. Buna örnek olarak ATM, mobil ve internet bankacılığı örnek gösterilebilir. FinTek kavramı 2008 finansal krizi ile popüler olmaya başlamıştır. Finansal kriz sonrası meydana gelen gelişmeler sistem üzerinde baskıları artırması ile FinTek’ler önem kazanmış ve yayılması hızlanmıştır. Krizin etkisini azaltabilmek için alınan tedbirler bazı müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamada güçlükler yaşanmasına sebep olmuştur. Ayrıca küresel kriz ile bankalara güven azalmış, müşterilerin istek ve tercihlerinde değişiklikler meydana gelmiş, bankaların inovasyon alanında yavaşlamaları, finansal ürün ve hizmetlerin gelişiminde bir durağanlık meydana gelmiştir. Bu durağanlığın ve meydana gelen yeni ihtiyaçların karşılanması teknolojileri iyi kullanabilen, esnek ve hızlı hizmet sağlayan FinTek’ler ile mümkün olmaya başlamıştır (Candemir, 2020, s. 85; Cankat ve Taşseven, 2023, s. 22-23). Dolayısıyla 2008 küresel kriz sonrası dönem FinTek’ler için dönüm noktası olmakta, adete bir altın çağ olarak tanımlanmaktadır (Alt vd., 2018; Khotinskay, 2019, s. 227).

Takip eden süreçte FinTek’lere olan talep hızla artmış ve yayılımı hızlanmıştır. Bu durumun başlıca sebepleri arasında teknolojiye doğan nüfusun artması ile mobil cihaz kullanım sayısının artması, demografik özellikler, genç neslin bankaların kendilerine sundukları ile yetinmeyip, daha kişisel ürün ve hizmet talep etmeleri sayılabilir (Schindler, 2017, s. 12).

Literatürde FinTek'lerin daha çok yararları üzerinde çalışmalar olsa da muhtemel olumsuzluklarından da bahsedilmektedir. Bu olumsuzluklardan ilki FinTek'ler ile dijital para kullanımının artması sonucunda parasal aktarım mekanizmalarının zarar görme olasılığıdır. Bu durum para politikasının etkinliğini azaltacaktır (Lee ve Teo, 2015, s. 13). İkinci olarak henüz FinTek'ler için yeterli düzenleme ve denetleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmemesidir. Bu durum finansal sorunlara neden olabilir (Kömürçüoğlu ve Akyazı, 2020, s. 42-43).

FinTek'ler finansal sistemi radikal bir şekilde etkilemiştir. Finansal sistemin merkezinde yer alan ve geleneksel finansal kurumlar olarak ifade edilen kurumlar yıllar boyunca bankalar olmuştur. Ancak FinTek'lerin ortaya çıkması ile bireylerin finansal işlemlerini bankalar aracılığıyla gerçekleştirme zorunluluğu ortadan kalkmış, dolayısıyla bankalar müşteri kaybetme riski ile karşı karşıya kalmaya başlamışlardır (Cankat ve Taşseven, 2023, s. 26). Dolayısıyla bankalar ile FinTek'ler arasında yoğun bir rekabet ortaya çıkmaya başlamış ve birbirlerinin rakibi olarak kabul edilmelerine neden olmuştur. Bu rekabette bankaların avantajı sadık müşteri portföyüne sahip olmaları, müşteriler hakkında oldukça fazla bilgi sahibi olmaları, güvenilirliklerinin daha fazla olması ve risk yönetimi gibi alanlarda tecrübe sahibi olmalarıdır. Buna karşılık FinTek'lerin avantajları yenilikçi teknolojileri kullanarak, finansal hizmetleri hızlı ve düşük maliyetle sunabilmeleridir. Buna karşılık FinTek'lerin bankalar karşısındaki dezavantajı bankalar gibi organize olamamaları ve sermayeye ulaşmakta zorluklar yaşamalarıdır (Lee ve Shin, 2018). Ancak literatürde avantajlarının farklı olması nedeniyle rakip olmaktansa oluşturacakları iş birliği ile sektöre değer katabileceği yönünde görüşlerde vardır. Bu durum kullanıcılar için oldukça faydalı olacaktır (Çağlar, 2020, s. 37). Nitekim danışmanlık firması Ernst ve Young (2017) hazırlamış olduğu raporda bankalar ile FinTek'lerin iş birliği içinde çalışma konusunda istekli olmadıkça, inovasyonun ortaya çıkardığı avantajlardan yararlanabilmelerinin mümkün olmayacağı ifade edilmektedir.

FinTek'ler ölçek ekonomilerinden yararlanmak, bireylerin güvenliğini kazanmak, yeterli sermayeye ulaşabilmek ve uzmanlaşmak için bankalar ile iş birliği yapmaya istekli görünmektedir (Capgemini, LinkedIn ve Efma 2018, s. 41).

2. FinTek İş Modelleri

FinTek'lerin faaliyet gösterdikleri alanların çok farklı olması, yeni teknolojilerin ortaya çıkması ile devamlı olarak gelişip değişme göstermeleri standart bir sınıflandırma yapmayı güçleştirmektedir. Bu sebepten

politika yapıcılar, bilim adamları, danışmanlık şirketlerinin farklı şekilde sınıflandırdıkları görülmektedir. Lee ve Shin (2018) tarafından yapılan sınıflandırmada FinTek’ler ödemeler, kitlesel fonlama, sigorta, varlık yönetimi ve sermaye piyasası iş modelleri şeklindedir.

Akıllı cihazlar vasıtasıyla ödeme işlemlerinin gerçekleştirilmesi ödemeler iş modeli olarak tanımlanmaktadır (Chen vd., 2019, s. 2067). Bu iş modeli ile ödeme işlemleri daha hızlı ve daha düşük maliyetle gerçekleştirilebilecektir (Lee ve Shin, 2018, s. 38). Mobil dijital cüzdanlar, kişiden kişiye (P2P) mobil ödemeler, havale ve döviz işlemleri, dijital para birimi ve gerçek zamanlı ödemeler FinTek’lerin ödemeler sektörüne sundukları hizmetlerdir.

FinTek’ler için geçerli olan ikinci iş modeli kitlesel fonlamadır. Kitlesel fonlama, fon temin etmekte zorlanan ve çeşitli projeleri olan bireylerin fon ihtiyaçlarını temin etmek üzere internet aracılığıyla fon toplamalarına imkan sağlayan iş modelidir (Mollick, 2014, s. 2). Bu sayede fon ihtiyacı olanlar karmaşık ve zahmetli olan fon temini sürecini yaşamadan kolaylıkla fon toplayabilmektedir (Zhao vd., 2017). Yani bu iş modelinde FinTek’ler fon ihtiyacı olanlarla, yatırım yapmak isteyen tarafları bir araya getirmektedir.

Üçüncü iş modeli sigorta iş modelidir. Bu modelde sigorta şirketleri ile müşteriler arasında FinTek’ler aracılık görevi görmektedir. Müşteri portföyünün gelişmesi ve bireylerin ihtiyaç duydukları ürünlerin geliştirilmesinde ve verilerin analiz edilmesi ile risk hesaplamada FinTek’ler önemli görevler üstlenmektedir (Lee ve Shin, 2018, s. 40).

Varlık yönetimi iş modeli FinTek’lerin sundukları dördüncü iş modelidir. Bu modelde FinTek’ler yapay zeka tabanlı robo danışmanlar kullanarak bireylere yatırım tavsiyeleri vermekte, portföy oluşturmalarına yardımcı olmaktadır (Bjerknes ve Vukovic, 2017).

FinTek’ler tarafından sunulan son iş modeli ise sermaye piyasası iş modelidir. Bu iş modelinde hisse senedi veya emtia alım ve satım emirlerini yatırımcılar FinTek’ler aracılığıyla verebilmektedir. Ayrıca yatırımcılar yine FinTek’ler aracılığıyla bilgi paylaşımında bulunabilmektedir (Lee, 2016, s. 39-40).

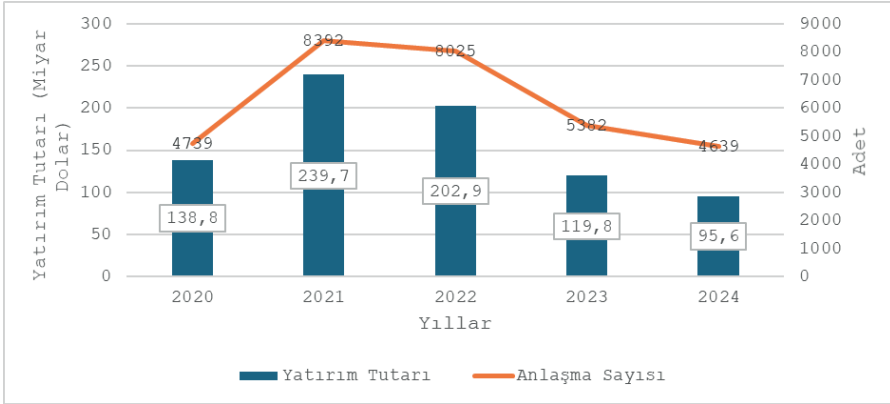
FinTek’ler tarafından yukarıda sayılan iş modellerinin zamanla genişlemesi, çeşitlenmesi, bireylerin ve firmaların ihtiyaçlarına uygun olarak yeni iş modellerinin ortaya çıkması muhtemeldir.

3. Dünyada ve Türkiye’de FinTek’lerin Gelişimi

3.1. FinTek’lerin Dünyada Gelişimi

FinTek’lerin dünya üzerinde gelişimi ülkelere ve bölgelere farklılık göstermektedir. Genel olarak bakıldığında gelişmiş ülkelerde gelişmekte olan ülkelere göre daha hızlı geliştikleri, daha fazla sayıda FinTek’in faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bu durumun sebepleri arasında ekonomik kalkınmanın ve makroekonomik istikrarın sağlanmış olması, bankacılık ve sermaye piyasalarının gelişimini tamamlamış olması, dijital hizmetlere yönelik düzenlemelerin gerçekleştirilmiş olması sayılabilir (Didier vd., 2021).

FinTek sektörünün gelişimini ve mevcut durumunu ortaya koyan çeşitli raporlar çeşitli zamanlarda danışmanlık firmaları ve uluslararası kuruluşlar tarafından yayınlanmaktadır. Bunlardan biri de denetim ve danışmanlık şirketi olan KPMG tarafında her altı ayda bir yayınlanan “Pulse of Fintech” isimli bir rapordur. Hazırlanan son rapora göre dünyada toplam FinTek yatırım tutarı ve anlaşma sayıları Şekil 1’de gösterilmektedir.

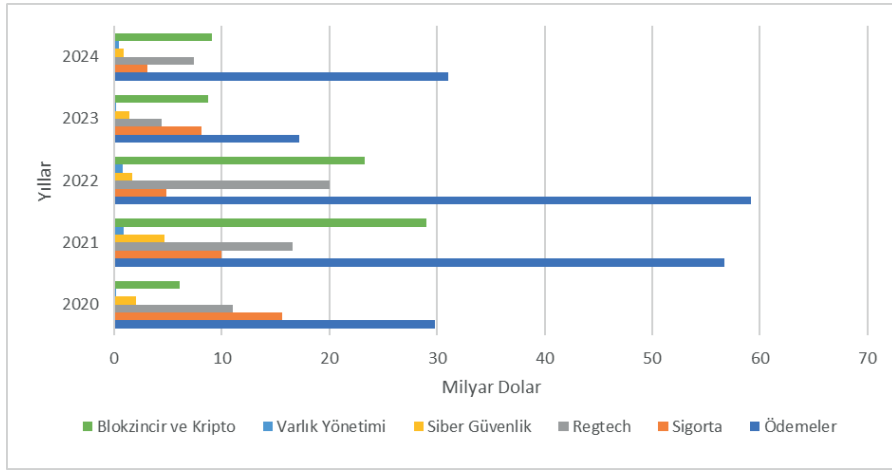


Şekil 1. Yıllara Göre Dünyada Toplam FinTek Yatırım Tutarı ve Anlaşma Sayısı

Kaynak: KPMG, Pulse of Fintech H2 24

Şekil 1’de görüldüğü gibi FinTek yatırım tutarı ve anlaşma sayısı 2021 yılında maksimum seviye ulaştıktan sonra takip eden yıllarda düşüş kaydetmiştir. Özellikle 2023 yılında keskin bir düşüş dikkat çekmektedir. 2024 yılında da düşüş devam etmiş ve 95,6 milyar dolar yatırım tutarına toplam 4639 anlaşma sayısı ile ulaşmıştır.

Hazırlanan raporda FinTek dikeylerine (iş modellerine) göre yatırım tutarları da yer almaktadır. Dikeylerin yıllar itibarıyla aldıkları yatırım tutarları Şekil 2’de gösterilmektedir. Dikeyler arasında her yıl en fazla yatırım ödemeler dikeyinde gerçekleşmiştir. Ödemelerde 2023 yılında ciddi bir düşüş meydana gelmiştir. Sigorta dikeyinde yatırım tutarları ise oldukça istikrarsızdır. 2022 yılında yarı yarıya azalan yatırım tutarı 2023 yılında neredeyse %100 artmış, takip eden yılda ise yarıdan daha fazla düşüş göstermiştir. RegTech ve varlık yönetimi dikeylerinde yatırım tutarının gelişimi de ödemelere benzemektedir. Siber güvenlikte ise yıllar boyunca azalma vardır. Blokzincir ve Kripto ise her yılda en fazla yatırım alan ikinci dikeydir. Bu dikeyde de azalma söz konusu ise de 2024 yılında az miktarda toparlanma görülmektedir.

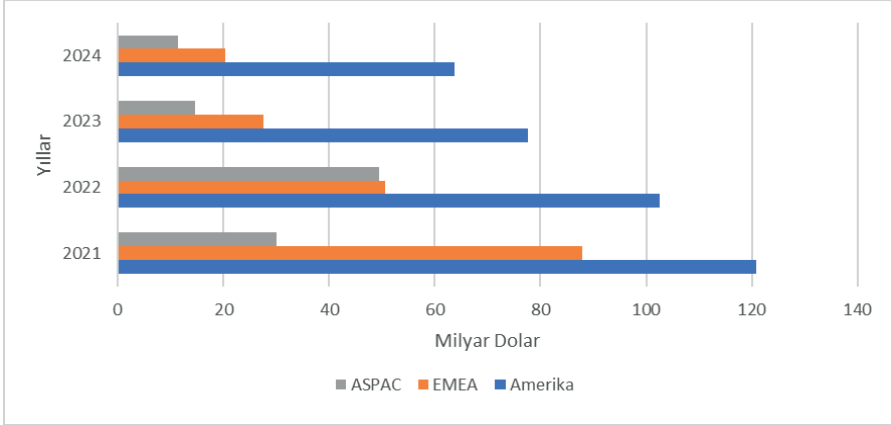


Şekil 2. Dünyada FinTek Dikeylerinin Aldıkları Yatırım Tutarları

Kaynak: KPMG, Pulse of Fintech H2 24

FinTek yatırımları dünyanın farklı bölgelerinde farklı miktarlarda yatırım almaktadır. KPMG tarafından hazırlanan rapor dünyayı Amerika (Kuzey ve Güney Amerika), EMEA (Avrupa-Orta Doğu-Afrika) ve ASPAC (Asya-Pasifik) olarak üç bölgeye ayrılarak, bu bölgelerin aldıkları yatırım tutarlarına da yer vermektedir. Şekil 3 görülmekte olduğu gibi en fazla yatırım alan bölge Amerika’dır. Bölgenin aldığı yatırım tutarı yıllar boyunca azalmaktadır. İkinci sırada yer alan EMEA bölgesi de Amerika ile aynı durumu göstermektedir. Son sırada yer alan ASPAC bölgesi diğer bölgelerden farklı olarak 2022 yılında yatırım tutarı artış göstermesine rağmen takip eden 2023 yılında büyük bir düşüş olmuş ve düşüş 2024 yılında da devam etmiştir. 2024 yılında Amerika bölgesinde en fazla yatırım alan ülkeler ABD, Kanada,

Arjantin ve Meksika olurken, EMEA bölgesinin aldığı yatırımların neredeyse yarısı İngiltere tarafından alınmıştır. ASPAC bölgesinde ise en fazla yatırım alan ülkeler Hindistan, Avustralya, Çin ve Japonya şeklinde sıralanmaktadır (KPMG, Pulse of Fintech H2 2024).



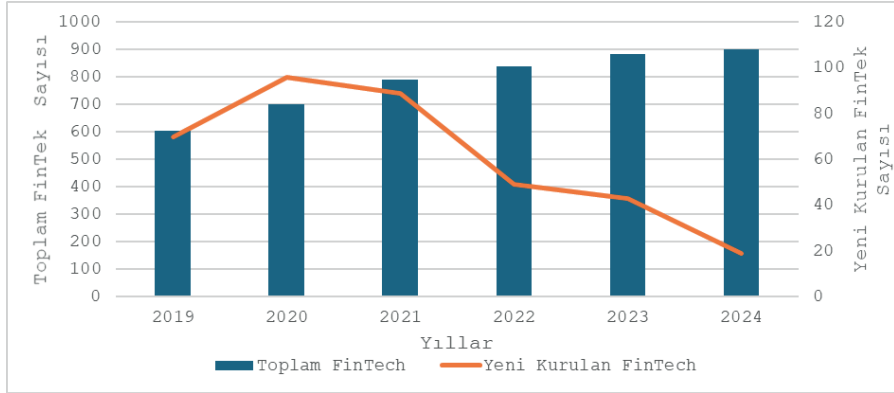
Şekil 3. Bölgelere göre FinTek yatırımları

Kaynak: KPMG, Pulse of Fintech H2 24

3.2. FinTek’lerin Türkiye’de Gelişimi

Türkiye gibi ekonomisi geçiş döneminde olan ülkeler için FinTek’ler bankacılık hizmetlerine yeterince erişim olanağı bulamayan nüfus ve KOBİ’ler için önemli finansal destekler sunmaktadır. Türkiye FinTek sektörüne geç girebilmesine rağmen gerekli teşviklerin uygulanması, jeopolitik durumunun yarattığı avantajlar, genç bir nüfusun ve dinamik bir girişimci ekosisteminin varlığı, teknolojik entegrasyonun oldukça güçlü olması, yeniliğe olan ilginin artarak devam etmesi ve gelişmekte olan bir ülke olmasından dolayı aradaki farkı hızla kapatabilmiş ve bu alanda hızlı bir gelişim gösterebilmiştir (Genç ve Küçükoğlu, 2020; Onay, vd., 2024, s. 4-9). Bu hızlı gelişimin önemli sebeplerinden biri de yöneticilerin sektörün önemini hızlı bir şekilde kavramaları, gerekli yasal düzenlemeleri yapmaları ve 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı’na bağlı olarak kurulan “Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi”dir.” Ofisin görevlerinden biri de FinTek’lerin gelişmesi için gerekli çalışmaları yapmaktır. Bu doğrultuda çalışmalar yapan ofis ayrıca belli zamanlarda rapor yayınlarak Türkiye’deki FinTek’lerin mevcut durumu hakkında da topluma bilgiler sunmaktadır. “Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu 2024’e göre Türkiye’de 731 aktif, 170’i pasif olmak üzere toplam 901 adet FinTek bulunmaktadır. Yıllar itibarıyla Türkiye’deki

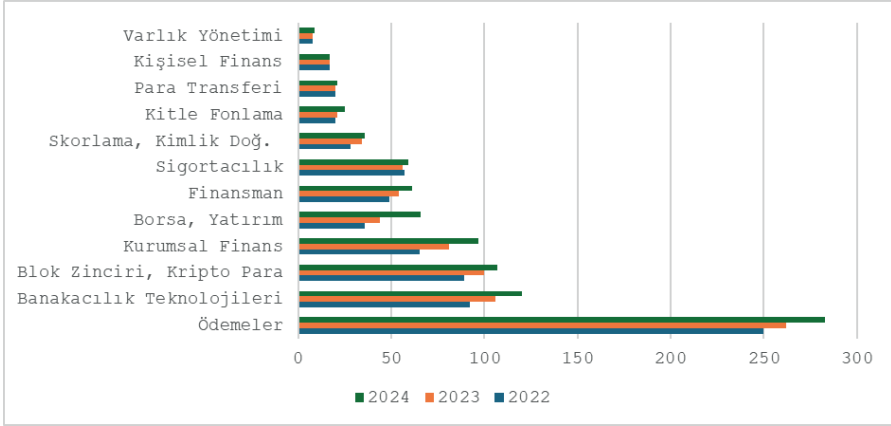
toplam FinTek sayıları ve ilgili yılda faaliyete başlayan FinTek sayıları Şekil 4’te gösterilmektedir. Şekilde görüldüğü gibi 2020 yılında kurulan yeni FinTek sayısı 2019 yılına göre artış göstermiş, ancak takip eden yıllarda bu sayı giderek azalmıştır. Geçmiş yıllarda yeni kurulan FinTek’lerin ödemeler, blok zinciri ve bankacılık teknolojileri alanında olduğu görülürken, 2024 yılında kurulan FinTek’lerin borsa yatırımı, bankacılık teknolojileri ve finans alanında ağırlık kazandığı raporda belirtilmektedir (Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, 2024).



Şekil 4. Türkiye’de Toplam FinTek ve Yeni Kurulan FinTek Sayılarının Gelişimi

Kaynak: CBFO, Türkiye FinTek Genel Görünümü, 2024

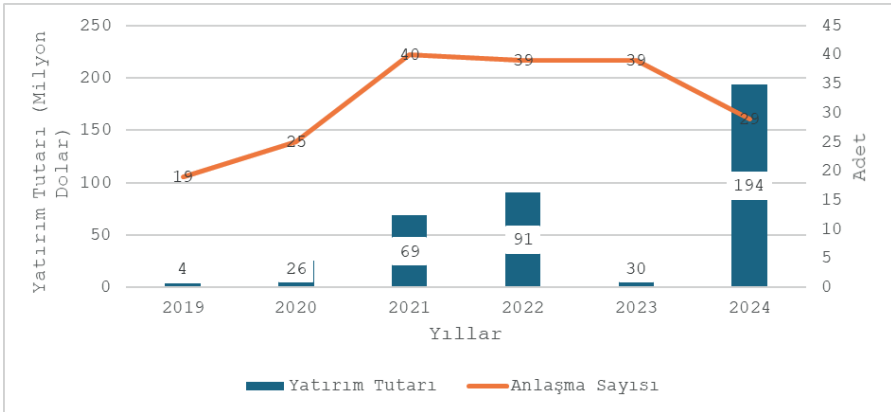
Şekil 5 Türkiye’de dikeylere göre faaliyet gösteren FinTek sayılarını göstermektedir. Kişisel finansal yönetim hariç diğer tüm dikeylerde yıllar itibarıyla artış görülmektedir. En fazla faaliyet gösterilen dikey ödemelerdir. Ödemeleri sırasıyla bankacılık teknolojileri, blok zinciri-kripto para ve kurumsal finans takip ederken, borsa yatırım dikeyinin 2024 yılında ciddi miktarda artış gösterdiği görülmektedir. Varlık yönetimi dikeyi tüm yıllarda son sıradadır. Raporda FinTek dikeylerinin bu gelişiminin gelecek yıllarda açık bankacılık, dijital bankacılık, hizmet bankacılığı ve dijital para gibi alanlarda ilerleme potansiyeli taşıdığı belirtilmektedir (Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, 2024).



Şekil 5. Türkiye’de Dikeylere Göre FinTek Sayıları

Kaynak: CBFO, Türkiye FinTek Genel Görünümü, 2024

Şekil 6 Türkiye’de FinTek’lere gerçekleştirilen yatırım tutarını ve anlaşma sayılarını göstermektedir. 2019 yılından 2023 yılına kadar yatırım tutarları artış gösterirken, 2023 yılında oldukça azalmış ancak 2024 yılında ciddi miktarda artış göstererek tarihin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu durum sektöre ilginin hızla arttığı ve girişimcilerin ilgili FinTek alanlarına yatırım yapma konusunda istekli oldukları şeklinde ifade edilmektedir (Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, 2024). Anlaşma sayısı ise 2021 yılında artıktan sonra yatay bir seyir izlemiş, 2024 yılında ise azalmıştır. Şekilde dikkat çekici olan 2023 yılında yatırım tutarı oldukça azalırken anlaşma sayısının azalmaması ve 2024 yılında yatırım tutarı önemli miktarda artarken, anlaşma sayısının azalmasıdır.



Şekil 6. Türkiye’de Yıllara Göre FinTek Yatırım Tutarı ve Anlaşma Sayısı

Kaynak: CBFO, Türkiye FinTek Genel Görünümü, 2024

Ayrıca KPMG Türkiye tarafından hazırlanan “Türkiye FinTek Araştırması 2024” isimli rapor Türkiye FinTek ekosisteminin mevcut durumunu kapsamlı bir şekilde analiz edilerek, sektörün karşılaşılabileceği fırsat ve riskleri sunmayı, ayrıca yatırımcılar ve düzenleyiciler için öngörü oluşturmayı amaçlamaktadır. 43 FinTek şirketinin katılımı ile hazırlanan rapor çeşitli sonuçlar sunmaktadır. Bunlarda biri yerli FinTek’lerin en büyük pazarı %40 ile Batı Avrupa olurken, bunu %23 ile Orta Doğu, %19 ile Doğu Avrupa takip etmektedir. Bir diğer sonuç ise çalışmaya katılan FinTek’lerin %33’ünde 100 den fazla çalışanını bulunması ve büyük ölçekli şirket olarak değerlendirilmesidir. %16’sında 50-99 arasında çalışan bulunurken, %30 küçük veya orta büyüklükte işletme olarak değerlendirilerek 10 ila 49 kişi arasında çalışanı bulunmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan şirketlerin %67’si gelecekte iş gücünde önemli oranda artış beklerken; orta ölçekli artış bekleyen şirket oranı %28’dir. Bu sonuçlar FinTek’lerin Türkiye’de aktif olarak büyüme aşamasında olduğunu göstermektedir. Rapora göre FinTek şirketleri Türkiye’de özellikle ödemeler, açık bankacılık ve yapay zeka destekli finansal çözümler alanında büyük bir ivme yakalamış durumdadır (Onay vd., 2024, s.9).

Sonuç

Finans sektörü her zaman teknolojiyi yoğun bir şekilde kullanmıştır. 2008 küresel krizi sonrasında ivme kazanan FinTek’ler son yıllarda ortaya çıkan dijital dönüşüm teknolojileri ile günümüzde finans sektörünün önemli aktörlerinden biri haline gelmiştir. Finansal işlemleri kolay, hızlı ve düşük maliyetle gerçekleştirme imkanı sunan FinTek’lerle ilgili ülkelerde yasal düzenlemeler yapılmakta, bu sayede güven artırılmaya çalışmaktadır. Bu sayede kullanıcıların benimseme ve kullanımları da hızla artmaktadır. Son yıllarda FinTek’ler üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda artış göstermekte; bir çok kurum ve kuruluş raporlar hazırlayarak sektörün durumu ve geleceği hakkında çalışmalar yapmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada dünyada ve Türkiye’de FinTek sektörünün son yıllardaki gelişimi grafiklerle ele alınmıştır.

Dünyada ve Türkiye’de FinTek’lerin aldıkları yatırım tutarlarının gelişimi farklılık göstermektedir. Dünyada yatırımlar 2021 yılında zirveyi gördükten sonra düşüş eğilimi göstermeye başlarken; Türkiye’de zirve 2022 yılında görülmüş daha sonra düşüş göstereceği 2024 yılında 2023 yılına göre altı kattan fazla yatırım olarak tarihin en yüksek yatırım tutarına ulaşmıştır. Dünyada anlaşma sayısı da yatırım tutarı ile paralellik gösterirken, Türkiye’de anlaşma sayısı yatay seyretmiş 2024 yılında ise bir önceki yıla göre düşüş göstermiştir. Dünyadaki yatırım tutarlarında gerçekleşen bu düşüşün sebebi jeopolitik çatışmalar ve gerginlikler, makroekonomik zorluklar, dünyada çok sayıda seçimin gerçekleşmesi gösterilmektedir. Ancak

faiz oranlarının düşmeye başlaması, küresel olarak seçimlerin tamamlanması ile belirsizliklerde meydana gelen azalma sebebiyle 2025 yılında FinTek pazarının toparlanacağı yönünde bir iyimserlikte hakimdir (KPMG, Pulse of Fintech H2, 2024, s. 5-7).

ABD başkanı Trump tarafından bir çok ülkeye yönelik gümrük vergilerin artırılmasının FinTek sektöründe 2025 yılında oluşması beklenen iyimserliği azaltabilir. Bu etkinin büyüklüğünün nasıl olacağı merak edilmektedir.

Türkiye’de ise özellikle 2024 yılında yatırım tutarının artarken anlaşma sayısının ve yeni kurulan FinTek sayısının gittikçe azalması dikkat çekici görünmektedir. Bu durum az sayıda anlaşmanın yüksek yatırım aldığını ve Türkiye’de FinTek sektörüne ilginin olduğunu bir göstergesidir. Türkiye’deki bu olumlu gelişmelere rağmen dünya FinTek pazarındaki payının hala son derece sınırlı olduğunu söylenebilir.

FinTek dikeylerine göre gerçekleştirilen yatırım tutarlarına baktığımızda ise dünya dalgalı bir seyir olduğu görülürken; Türkiye’de neredeyse tüm dikeylerde yıllar itibarıyla yatırım tutarlarında artış söz konusudur. Tüm yıllarda dünyada ve Türkiye’de en fazla yatırım alan dikey ödemeler iken, en az yatırım alan dikey varlık yönetimi olmuştur.

Dünyada en fazla FinTek yatırımı alan bölgeler Amerika, EMEA ve ASPAC şeklinde sıralanmaktadır. Çok tabidirki dünya üzerinde her ülkede veya bölgede FinTek’ler aynı hızla gelişim göstermemektedir. Bu durumun nedenleri arasında kişi başına düşen gelir, ülkelerin kalkınma düzeyleri, demografik özellikler, makroekonomik istikrar, finansal gelişmişlik düzeyi, yasal düzenlemeler ve denetime ilişkin düzenlemeler gösterilebilir (Didier vd., 2021). Ele alınan üç bölge içerisinde sadece ASPAC bölgesinde 2022 yılında yatırım artışı gerçekleşmiş ve EMEA bölgesini neredeyse yakalamıştır. Diğer bölgelerde ve yıllarda dünyada düşen yatırım tutarlarının bir sonucu olarak bölgelerde de yatırım tutarı düşüş göstermektedir.

Teknolojik gelişmelerin hız kesmeden devam edeceği düşünüldüğünde gelecekte FinTek’lerin yeni hizmetler sunması, benimsenmesinin ve kullanımının artması beklenmektedir. Bu durumda yatırım tutarlarının ve anlaşma sayılarının artmasını beklemek son derece doğaldır. Ancak FinTek’ler hakkında hazırlanan raporlarda da belirtildiği gibi yatırım tutarları ekonomik ve politik risklerden etkilenmektedir. Dolayısıyla küresel anlamda risklerin azalması FinTek yatırımlarını olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca yoğun teknoloji kullanımının doğası gereği ortaya çıkması her zaman muhtemel olan riskleri azaltacak yasal düzenlemelerin ve denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin sektörün alacağı yatırımlar için son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Alt, R., Beck, R., & Smits, M. (2018). FinTech and the Transformation of the Financial Industry. *Electronic Markets*, (28), 235-243.
- Bjerknes, L., & Vukovic, A. (2017). Automated advice: A portfolio management perspective on robo-advisors. Master Thesis, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim.
- Candemir, G. (2020). Bankacılık sektöründe yeni trendler ve teknolojik gelişmeler: Fintek sektörü üzerine bir uygulama. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.
- Cankat, F., & Taşseven, Ö. (2023). Fintech'lere yapılan yatırımların bankaların hisse senedi getirileri üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 45(1), 21-46.
- Capgemini, LinkedIn, Efma. (2018). World Fintech Report.
- Chen, M., Wu, Q., & Yang, B. (2019). How valuable is FinTech innovation? *The Review of Financial Studies*, 32(5), 2062-2106.
- Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi. (2024). Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu. İstanbul.
- Çağlar, M. (2020). Finansal teknoloji şirketlerinin performans değerlemesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Didier Brandao, T., Feyen, E., Llovet Montanes, R., & Ardıc Alper, O. (2021). Global patterns of fintech activity and enabling factors. Fintech and the Future of Finance Flagship Technical Note. Washington, D.C.: World Bank Group.
- ERNST and YOUNG. (2017). Unleashing the potential of FinTech in banking.
- Genç, S., & Küçükoğlu, R. (2020). Türkiye’de Fintek Sektörü. *Working Paper Series Dergisi*, 1(1), 48-60.
- Gimpel, H., Rau, D., & Röglinger, M. (2018). Understanding FinTech startups—a taxonomy of consumer-oriented service offerings. *Electronic Markets*, (28), 245-264.
- Khotinskay, G. (2019). Fin Tech: Fundamental Theory and Empirical Features. *Proceedings of Social and Behavioural*, (57), 222-229.
- Kömürçüoğlu, Ö., & Akyazı, H. (2020). Finansal teknolojilerdeki gelişmeler: Fırsatlar ve riskler. *Karadeniz Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 35-48.
- KPMG. (2024). Pulse of Fintech H2’24 Global analysis of fintech funding.
- Lee, D., & Teo, E. (2015). Emergence of FinTech and the LASIC Principles. *Journal of Financial Perspectives*, 3(3), 1-26.
- Lee, I. (2016). Fintech: Ecosystem and Business Models. *Advanced Science and Technology Letters*, (142), 57-62.

- Lee, I., & Shin, Y. (2018). Fintech: Ecosystem, business models, investment decisions, and challenges. *Business horizons*, 61(1), 35-46.
- Mearian, L. (2017). What is FinTech. Erişim adresi: <https://www.computer-world.com/article/3225515/what-is-fintech-and-how-its-disrupting-financial-services.html>. Erişim tarihi: 28 Temmuz 2023.
- Mollick, E. (2014). The dynamics of crowdfunding: An exploratory study. *Journal of business venturing*, 29(1), 1-16.
- Onay, C., Öztürkcalı, B. ve Yıldırım, C. (2024), Türkiye Fintech Araştırması, KPMG Türkiye ve FINTR tarafından yayınlanmıştır.
- Schindler, J. (2017). FinTech and Financial Innovation: Drivers and Depth. *Finance and Economics Discussion Series* 2017-081, 1-16.
- Schueffel, P. (2016). Taming the beast: A scientific definition of fintech. *Journal of Innovation Management*, 4(4), 32-54.
- Zhao, Q., Chen, C.-D., Wang, J.-L., & Chen, P.-C. (2017). Determinants of backers' funding intention in crowdfunding: Social exchange theory and regulatory focus. *Telematics and Informatics*, 34(1), 370-384.

